

Binlerce Yıldır Yaşayan Şehir

Türkiye'nin üçüncü büyük kenti olan İzmir; çağdaş ve gelişmiş bir kent olmasının yanı sıra önemli bir kültür, sanat, turizm ve ticaret merkezidir. Ege Denizi, lacivertten turkuza mavinin tüm renklerine hâkim koyları ve plajlarıyla bir dantel zarafetinde ilin batı kıyısı boyunca uzanmaktadır.

"Güzel İzmir" olarak da adlandırılan İzmir; 8500 yıllık tarihi ile Anadolu yarımadasının batısında uzun ve dar

İZMİR

bir körfezin başlangıcında konumlanmaktadır.

Şehrin güneyinde yer alan Efes ve kuzeyinde yer alan Bergama, Antik Çağ'ın en büyük ve en ünlü kentleri arasında yer almaktadır. Tüm kadim uygarlıkların zenginliklerini bünyesinde barındıran bu kentler yoğun

sanatsal, kültürel, ticari ve dini etkinliklerle de adını duyuruyordu. Günümüzde de dünyaca bilinen Efes ve Bergama antik kentleri tarih meraklıları için büyüleyici birer çekim merkezidir.

Şairlerin ustası Homeros'un doğduğu yer olan İzmir, Anadolu'nun hızla değişen tarihi ile Ege'nin renkli tarihinin bir harmanıdır. Kent, modern Türkiye'nin batıya açılan çağdaş yüzü olarak kültür, sanat, turizm,

ticaret ve sanayi alanlarındaki gelişimini hızla sürdürmektedir.

Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün, "Bütün cihan işitsin ki efendiler, artık İzmir hiçbir kirli ayağın üzerine basamayacağı kutsal bir topraktır!" diyerek önemini vurguladığı, İzmirli Herodot'un "Onlar kentlerini bizim yeryüzünde bildiğimiz en güzel gökyüzü ve en güzel iklimlerinde kurdular" demekten kendini alamadığı, Aristo'nun İskender'i "Görmez-

sen eksik kalırsın!" diyerek uyardığı, Victor Hugo'nun onu hiç görmeden adına şiir yazıp "İzmir bir prensesdir" diye övdüğü, Ege Denizi kıyısında adeta bir inci gibi salınan İzmir, Neolitik Döneme kadar uzanan geçmişi ile de eşsiz bir tarihi ve kültürel zenginliği barındırmaktadır.

İzmir; coğrafi konumu, kültürel ve tarihî zenginliği, metropol olması, Türkiye'nin en Avrupalı şehri olması, farklı bölgeler arasında geçiş noktası

olması dolayısıyla ulaşımın kolaylığı, turizme uygun iklim yapısı, kültürel faaliyetlere ve sanat etkinliklerine müsait sosyo-kültürel yapısı ile evrensel bir şehir olma özelliğini taşımaktadır.

629 kilometrelik kıyı şeridi üzerinde bulunan Çeşme/Alaçatı, Menderes/Gümüldür, Selçuk/Pamucak, Sefirhisar/Sığacık, Foça, Dikili, Karaburun/Mordoğan ve Urla ilçeleriyle deniz, kum ve güneş turizminin yanı

Çeşme, Ilıca Plajı

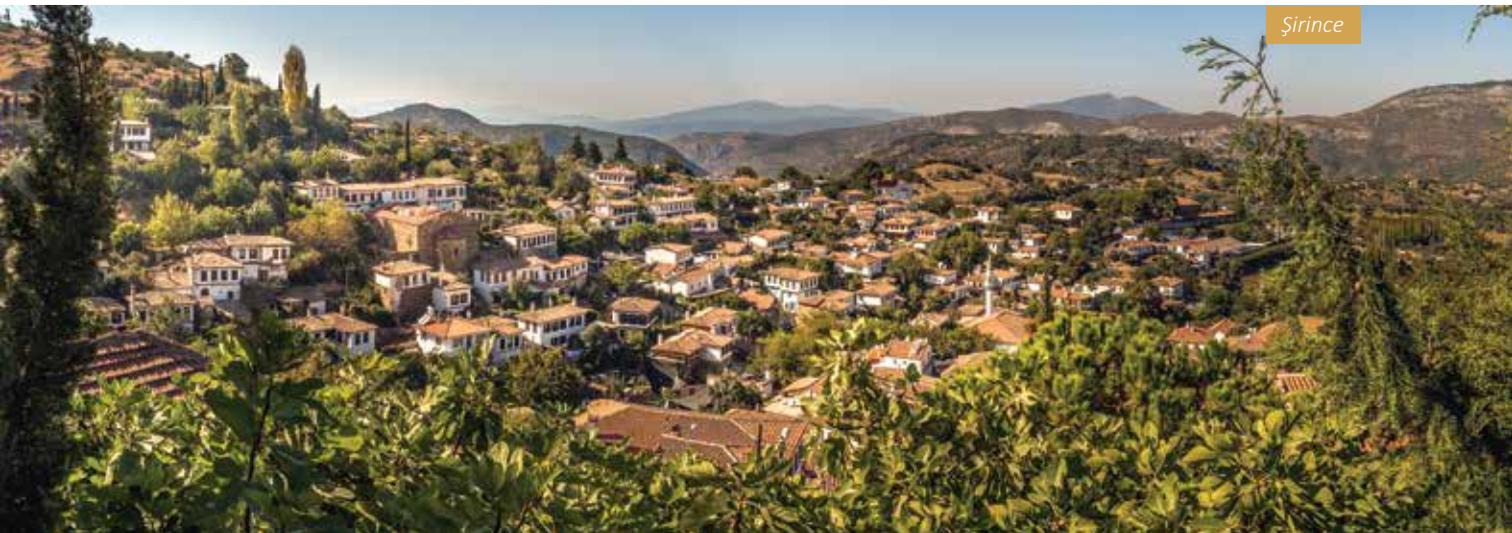
Alaçatı Sörf

sıra Bergama, Selçuk/Şirince, Foça, Tire, Ödemiş/Birgi, gibi kültürel ve tarihi güzelliklere sahip ilçelerimiz ile de tarih ve kültür turizminin ülkemizdeki en önemli destinasyonlarından biridir.

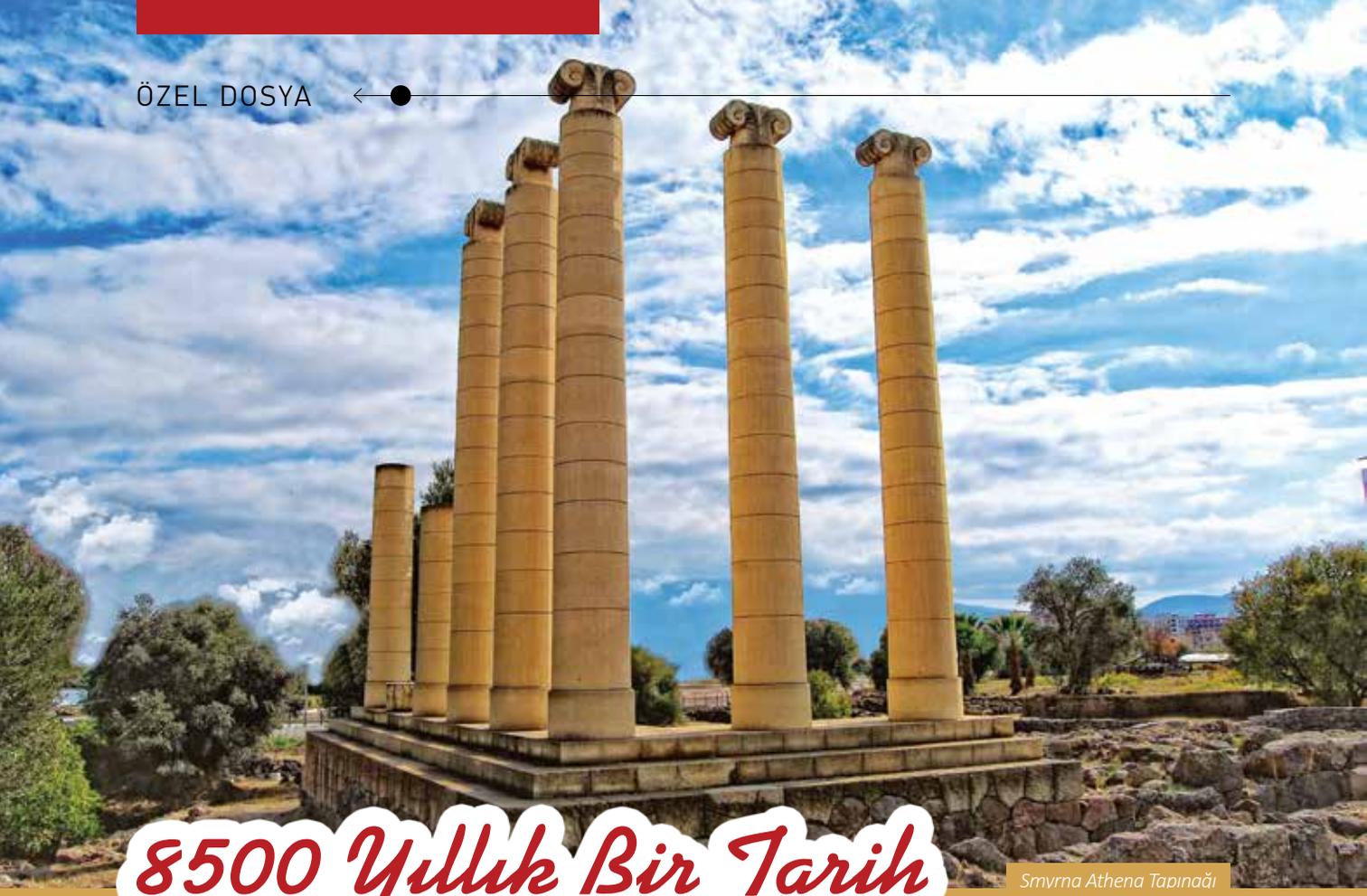
İzmir aynı zamanda farklı kültürlerin, yaşam tarzlarının, inançların (Müslüman, Hristiyan, Musevi, Ermeni, Rum, Levanten vb.) binlerce yıldır bir arada barış içinde yaşadığı bir hoşgörü şehri ve kavimler kapidir.

Siğaçık

Şirince

8500 Yıllık Bir Tarih

Smyrna Athena Tapınağı

Yapılan arkeolojik kazılarla kentin, günümüzden 8500 yıl öncesinde Bornova'da bulunan Yeşilova'da kurulduğu ortaya çıkarılmıştır. Bu dönemde oldukça verimli topraklara sahip olan ilk yerleşenlerin bu coğrafyada yaklaşık 1500 yıl kadar yaşadıkları tahmin edilmektedir.

Kentin ikinci yerleşim yeri Bayraklı, Tepekule'de bulunan Smyrna antik kentidir. Antik yerleşimin izleri 5000 yıl öncesine kadar uzanmaktadır.

Kentin parlak dönemi M.Ö. 650-545 yılları arasına denk düşmektedir. Yaklaşık yüz yıl süren bu süre, bütün İyon uygarlığının en güçlü dönemini oluşturmaktadır. Persler tarafından M.Ö. 6. yüzyılın ortalarında ele geçirilen kent bu olayla birlikte parlak devrini tamamlar.

Büyük İskender'in Pers İmparatoru Darius'u İssus savaşında yenmesinden (M.Ö. 333) ve arkasından bü-

tün doğuyu ele geçirmesinden sonra İzmir 3. kez Kadifekale'nin (Pagos Dağı) eteklerinde yeniden kurulur.

Elbette her kentin antik dönemde bir kuruluş efsanesi vardır: Rivayet edilir ki bir gün Büyük İskender Kadifekale eteklerinde bir pınar başında ve bir çınar ağacının altında uykuya dalar. Rüyasında iki Nemezis gelerek bulunduğu bir yerde bir kent kurmasını ve halkın buraya göç etmesini salık verir. Uykusundan uyanan Büyük İskender tanrıçaların bu isteğini bölgenin en ünlü kehanet merkezi olan ve Klaros'ta bulunan Apollon tapınağındaki kâhinlere sorar. Kâhinler rüyayı yorumlar ve Pagos tepesinde oturacak olan halkın eskisine göre üç dört kat mutlu olacaklarını söyler.

İşte bunun üzerine kentin Bayraklı Tepekule'den M.Ö. 4. yüzyılda yani Helenistik dönemde Kadifekale eteklerine taşındığı bilinmektedir.

Bu elbette kulakta hoş seda bırakan bir efsanedir, asıl gerçek ise kentin yaşam olanaklarının Bayraklı Tepekule'de artık olumsuz şartlarda olması, yeni bir arayışa ihtiyaç duyulmasıdır. Kent Kadifekale eteklerine taşındıktan sonra günümüze kadar aralıksız iskân görür.

Roma Çağı'nda İzmir ikinci kez altın dönemini yaşamaya başlar. Bu dönemde kent çok sayıda tapınak, devlet binaları, hamamlar, cadde ve sokakların yanı sıra, tiyatro, stadyum ve agora gibi muazzam yapılarla imar edilir.

Roma İmparatorluğu M.S. 395 yılında ikiye ayrılınca, Anadolu, dolayısıyla İzmir, Doğu Roma, yani Bizans İmparatorluğu'nun hâkimiyetine girer. Bu dönemde İzmir, Bizans İmparatorluğu'nun önemli bir kenti olarak varlığını sürdürür ve imparatorluğun önde gelen dinsel merkezlerinden biri olur.

Basmane Garı

1071 Malazgirt Zaferi'nden kısa bir süre sonra 1076 yılında, İzmir önlerinde Türk kuvvetleri görülmeye başlar, ardından 1095 yılına kadar devam edecek olan Çaka Bey'in hâkimiyet yılları takip eder.

Bizans döneminde ticari faaliyetlerde önem kazanan İzmir bu dönem Ceneviz ve Venediklilerin ilgi merkezi olur.

XIV. yüzyılda İzmir, her ne kadar Bizans yönetiminde olsa da kentte Cenevizliler ve Venedikliler söz sahibi bir duruma gelir. İzmir, 1317 yılında bir

Türkmen beyi olan Aydınoğlu Umur Bey'in yönetimi altına girer.

Ancak, 1344 yılında Haçlılar liman bölgesini ele geçirir, Pagos Dağı'nın zirvesindeki Kadifekale Türklerin hâkimiyetinde kalır, neticesinde de şehir, uzun bir süre devam edecek olan yapısına kavuşmuş yani yukarıda Müslüman İzmir ve aşağıda Hristiyan (Gavur) İzmir olmak üzere ikiye bölünür.

15. yüzyılın başında Moğollar kenti istila edip, St. Peter Kalesi'ni yerle bir eder. 1422 yılında II. Murat kenti

zapteder ve İzmir Osmanlı İmparatorluğu'nun bir parçası olur.

17. yüzyıldan itibaren kent çok ciddi yükselişe geçer. Gelişen ticaretle birlikte kentin farklı bir mozaik yapısı da oluşmaya başlar. Batıdan doğuya ticaret yapmaya gelen Levantenler, Ortodoks Rumlar, Ermeniler, Yahudiler ve Müslüman Türklerden oluşan bu mozaik hoşgörülle bir kent kültürü oluşturur. İzmir bu dönemde sokaklarında ve çarşılarında bütün milletlerden insanların, doğu ve batının tüm mallarının görülebildiği bir şehir haline gelir.

18. ve 19. yüzyıllarda kent Fransız, İngiliz, Hollandalı ve İtalyan tüccarların gözdesidir.

Osmanlı İmparatorluğu'nda çok uluslu bir ticaret şehri olan İzmir I. Dünya Savaşı'ndan sonra 15 Mayıs 1919'da Yunan ordusu tarafından işgal edilir.

GAZETECİ HASAN TAHSİN'İN KURŞUNUNDAN YÜZBAŞI ŞERAFETTİN'İN BAYRAĞINA

İşgalci güçlere İzmir'de ilk kurşunu sıkarak direniş gösteren ve şehit edilen gazeteci Hasan Tahsin ya da gerçek adıyla Osman Nevres (1888, Selanik- 15 Mayıs 1919) tüm Ana-

Hükümet Konağı

dolu'da direnişin ve Milli Mücadele'nin sembolü olur. 1919-1922 yılları arasında Anadolu'da süren Kurtuluş Savaşı nihayet 9 Eylül 1922 sabahı Fahrettin Paşa komutasındaki Türk birliklerinin İzmir'e girmesiyle sona erer. Öncü birliklerden Yüzbaşı Şerafettin Bey, Hükümet konağı önüne ulaşır, göğsüne isabet eden mermilere rağmen Konağa girip balkona Türk bayrağını çeker ve bu bayrakla da İzmir'in ve tüm Anadolu'nun

düşman işgalinden kurtuluşu ilan edilmiş olur.

Ancak, İzmir 13 Eylül sabahı tarihinin belki de en büyük felaketlerinden birini yaşamaktan kurtulamaz. Basmane semtinde başlayan yangın 2.600.000 metrekarelik bir alanda 20.000'den fazla ev ve işyerini tahrip eder. Bu yangın ne yazık ki kentin dörtte üçünü tahrip eder. Fakat yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti ile bir-

likte İzmir zümrüdüanka kuşu gibi kendi külleri içinden yeniden doğar.

Cumhuriyetin kurulması ile kentin ticareti daha da gelişir 1923 yılında 10 fabrika, 1933 yılında ise 129 fabrika İzmir'de kurulur.

1923 yılında ticari bir atılım olan İktisat Kongresi ilk kez İzmir'de yapılır. Bu kongrede "fuar düşüncesi" ilk kez Atatürk tarafından öne sürülür ve benimsenir. İzmir Enternasyonal Fuar'ının temelleri 1936 yılında atılır.

Böylece cumhuriyet ile başlayan süreçte İzmir'in ticari ve turistik yönü ile Ege'nin İncisi ve Akdeniz'in parlayan yıldızı olur.

İZMİR KELİMESİNİN KÖKENİ

Günümüzde İzmir olarak kullandığımız isim, Smyrna kelimesinin dönüşmüş biçimidir. İzmir kelimesi eski İyon Lehçesinde Smurne, Attika (Atina) lehçesinde ise Smryna diye yazılırdı. Ancak söz konusu Smyrna sözcüğü Yunanca olmayıp, Ege yöremizdeki birçok yer adı gibi Eski Anadolu kökenlidir.

Celsius Kütüphanesi

Kültürel Zenginliklerimiz

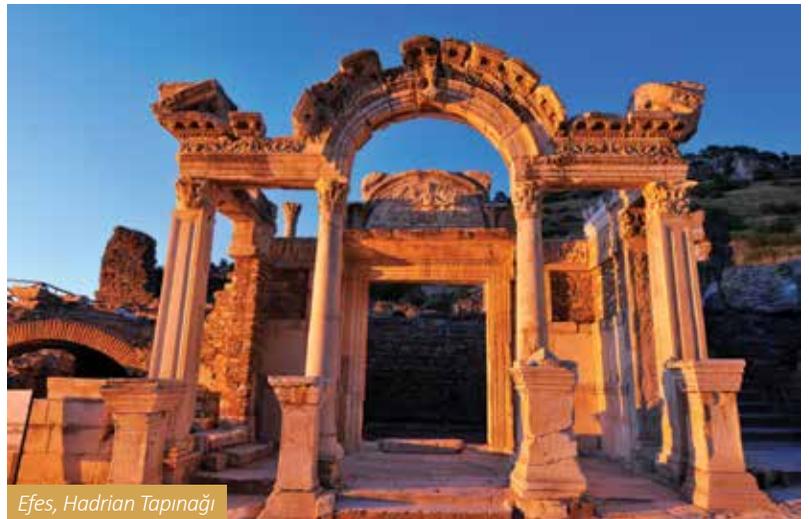
EFES ANTİK KENTİ

İzmir ili, Selçuk ilçesi sınırları içindeki Efes Antik Kenti'nin ilk kuruluşu M.Ö. 6000 yıllarına, kadar inmektedir. Bugün gezilen Efes ise, Büyük İskender'in generallerinden Lysimakhos tarafından M.Ö. 300 yıllarında kurulur. Helenistik ve Roma dönemlerinde en görkemli zamanlarını yaşayan Efes, Asya eyaletinin başkenti ve en büyük liman kenti olarak 200.000 kişilik nüfusa sahip olur. Doğu ile batı arasında başlıca kapı durumunda olan Efes önemli bir liman kenti haline gelir. Bu konumu Efes'in çağının en önemli politik ve ticaret merkezi olarak gelişmesini ve Roma devrinde Asya eyaletinin başkenti olmasını sağlar. Dünyanın Yedi Harikasından biri olan Artemis Tapınağı da Efes Antik Kenti'nin yakınındadır.

BERGAMA ANTİK KENTİ

Yazılı belgelerde M.Ö. 4 yüzyılın başlarında sözü edilen kent, Pergamon Krallığı'nın başkentiydi. Bir tepede üzerine yerleşmiş olan Pergamon şehircilik anlayışı ve kent

planlaması açısından eşsiz bir örnektir. 1878 yılında başlayan kazı ve onarım çalışmaları günümüzde de devam etmektedir. Akropolis olarak adlandırılan yukarı şehirde kral sarayları, Athena Tapınağı, kütüphane, Trajan Tapınağı ve tiyatro

Efes, Hadrian Tapınağı

Bergama, Trajan Tapınağı

görülmeğe değer yapılarıdır. Kenti aşağısında Serapis Tapınağı (Kızıl Avlu) ile antik çağın en önemli tıp ve şifa merkezlerinden biri olan Asklepiyon ziyaret edilmesi gereken yerlerdir.

SMYRNA AGORASI

Helenistik Dönem'de kurulmuş olan agorada günümüze gelebilmiş kalıntıların çoğu, M.S. 178 depreminden sonra İmparator Marcus Aurelius'un destekleriyle yeniden inşa edilen Roma Dönemi agorasına aittir.

Smyrna Agorası, dikdörtgen formda planlanmış, ortada geniş bir avlu ve etrafın sütunlu galerilerle çevrili bir yapıdır. Smyrna Agorası dünyanın ayakta kalabilen en büyük agoralardan biridir.

KEMERALTI

Ülkemizin en büyük açık hava çarşısı olan ve geçmişten günümüze kesintisiz olarak ticari faaliyette bulunan Kemeraltı içinde bulunan çok sayıda kültürel, tarihi ve dini yapılarıyla

kent merkezinin en önemli turistik mekânlarından biridir.

Bugün, 270 hektarlık bir bölgede ve 230'u aşkın farklı işkolunda, 800.000'i aşkın değişik ürün çeşidi ile 15.000 civarında işyerini,

Smyrna Agorası

10.000'i aşkın esnaf ve taciri barındıran Kemeraltı mutlaka görülmesi gereken bir yerdir.

KIZLARAĞASI HANI

İzmir'deki hanların en büyüğü ve en görkemlisidir. Anıtsal bir özelliğe sahip olduğu gibi, mimari özelliği bakımından tek örnek olması Osmanlı hanları arasında ona özgünlük kazandırmaktadır. Han, 1744 yılında Hacı Beşir Ağa tarafından yaptırılmıştır. Kemeraltı'nda bulunan en eski yapılardan biridir. Alt katı alışveriş, üst katı da konaklama

Saat Kulesi

için kullanılmıştır. 1988-1992 yılları arasında restorasyonu yapılan ve günümüzde turistik bir çarşı olarak hizmet veren Kızlarağası Hanı'nda çok çeşitli el sanatları ürünleri ve çarpıcı hediyelik eşyaları satan çok sayıda dükkân bulunmaktadır.

SAAT KULESİ

İzmir'in sembolü olan İzmir Saat Kulesi, Osmanlı Padişahı Sultan II. Abdülhamid'in tahta çıkışının 25'inci

yıl dönümü kutlamaları dâhilinde 1901 yılında inşa edilmiştir. Kaidesi beyaz mermerden, diğer bölümleri kesme taştandır. 25 metre yüksekliğindeki yapı, dört katlı ve sekizgen planlıdır.

TARİHİ ASANSÖR

Kentin eşsiz yapılarından ve gün batımının en güzel izlenebildiği mekânlardan biri olan asansör 1907 yılında Nesim Levi Bayraklı adında

Kızlarağası Hanı

Tarihi Asansör

bir Musevi hayırsever tarafından ulaşımı kolaylaştırmak için inşa edilmiştir.

56 metre yüksekliğindeki asansör ilk olarak buhar, daha sonra su ile çalıştırılmış olup, 1985 yılından beri elektrikle çalışmaktadır.

MÜZELER

İlimizde mevcut İzmir Müzesi, Selçuk Efes Müzesi, Bergama Müzesi, Çeşme Müzesi, Ödemiş ve Tire müzeleri olmak üzere beş müze bulunmaktadır. Bu müzelerde eşsiz arkeolojik ve etnografik eserler sergilenmekte olup ilimizde ayrıca 17 özel müze de yerli ve yabancı ziyaretçilere hizmet vermektedir.

HİSAR CAMİİ

1872 yılında yıkılan kale arkasında bugünkü Kemeraltı çarşısında, Hisarönü mevkiindedir. 1592 yılında Yakup Bey tarafından yaptırılmıştır. İzmir'in en büyük ve gösterişli camisidir. Merkezi bir kubbe ve bunun etrafında yer alan küçük kubbelerle örtülü bir harim mekânı ve kubbeli bir son cemaat yerinden oluşmaktadır. Yenilenen minaresi ile cami, klasik dönem Osmanlı camilerinin tipik özelliğini taşımaktadır. Cami içindeki kalem işi süslemeleri, hat sanatının inceliklerinin sergilendiği panolar ve mihrap-mimber işçiliği Türk sanat zevkinin en iyi örneklerindedir.

Hisar Camii

KESTANE PAZARI CAMİİ

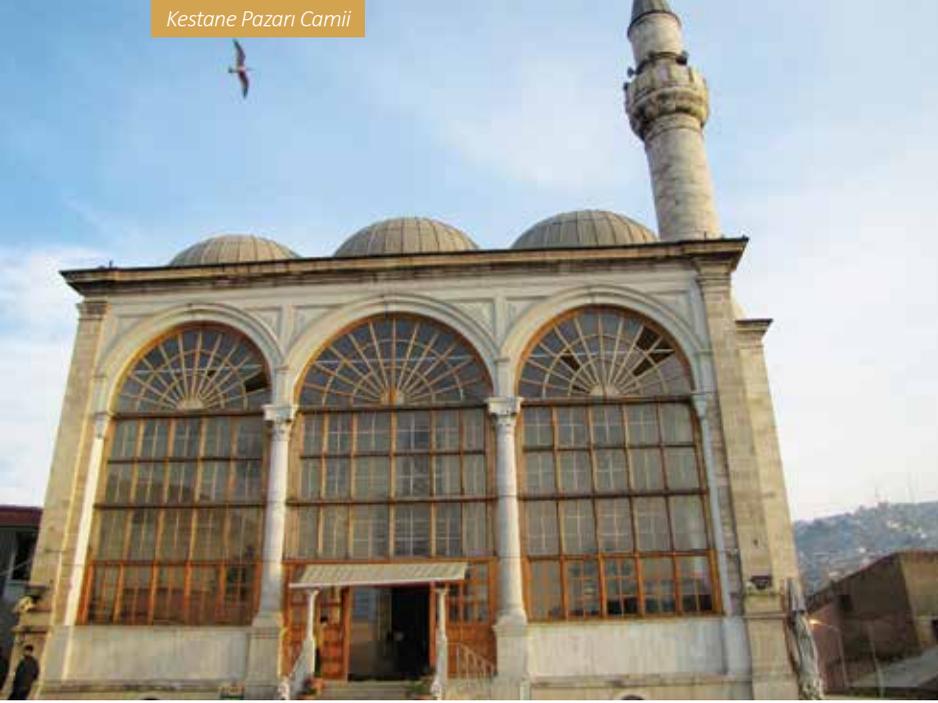
Anafartalar Caddesi etrafında yoğunlaşan iş merkezinde bulunan cami yerinin doldurulan iç liman olması nedeniyle Evliya Çelebi, minareyi güçlükle oturttuklarından söz eder. Evliya Çelebi'ye göre 1667 yılında yapılan cami kare bir mekân üzerine büyük bir kubbeyle etrafında dört kubbeden oluş-

maktadır. Son derece güzel olan mihrabın Selçuk'taki İsa Bey Camii'nden getirtildiği söylenmekte olup taş işçiliği görülmeğe değer özelliktedir. Mihrabın son cemaat yerinin avluya bakan yüzünde vitraylardan oluşmuş panolar yer almaktadır.

İzmir Tarih ve Sanat Müzesi

Kestane Pazarı Camii

SALEPÇİOĞLU CAMİİ

Son derece zarif bir yapı tarzına sahip olan cami Kemeraltı'nda, Salepçioğlu Sokağı'nda bulunmaktadır. 1906 yılında Salepçizade Hacı

Ahmet Efendi tarafından İzmir'in en büyük kubbeli camisi olarak yaptırılan cami, ince yapılı, zarif bir minareye sahiptir. Caminin dış duvarları mermer ve yeşil taşlarla kaplanmıştır. İzmir'in en nadide camileri arasında yer almaktadır.

Yalı (Konak) Camii

ŞADIRVAN CAMİİ

Eski iç liman kıyısındaki camilerden bir diğeri de Şadırvan Camii'dir. İsmi, yanında ve altında bulunan şadırvanlardan almıştır. 1636 yılında inşa edilmiş ve 1815 yılında onarım görmüştür. Doğuda tek şerefeli bir minaresi ve batıda bir kütüphanesi bulunan caminin mihrap, mimber ve vaaz yeri mermerden yapılmıştır.

BAŞDURAK CAMİİ

Hacı Hüseyin Camii olarak da anılan cami, 1652 yılında inşa edilmiş, 1774 yılında onarım görmüştür. Tek kubbenin örtüğü caminin altında dükkânlar bulunmaktadır.

KEMERALTI CAMİİ

17. yüzyılda inşa edilen yapı merkezi kubbelidir. 18. yüzyıldan kalma kalem işi süslemeleri görülmeye değerdir. Caminin hemen bitişiğinde aynı dönemden kalma bir sebil bulunmaktadır.

YALI (KONAK) CAMİİ

Konak Meydanı'nda, çinileri ve sekizgen planıyla dikkatleri çeken, İzmir'in en zarif camilerinden Yalı (Konak) Camii, Mehmet Paşa'nın kızı Ayşe Hanım tarafından 1755 yılında yaptırılmış, I.Dünya Savaşı'nda onarılmıştır. Dışı Kütahya çinileri ile kaplı olan camide, 1964'de geçirdiği onarımdan sonra yalnız kapı ve pencere kenarlarındaki çiniler bırakılmıştır. Klasik Osmanlı mimarisi tarzında tek kubbeli ve tek minareli şirin bir yapıdır. Sekizgen planlı caminin mimarisinde kesme taş kullanılmıştır.

DÜNYA MİRAS LİSTESİNDE İZMİR

İzmir ilinde yer alan 2 kültürel varlığımızı UNESCO Dünya Miras listesine, "Bergama Çok Katmanlı Kültürel Peyzaj Alanı" 2014 yılında ve "Efes Dünya Miras Alanı" 2015 yılında Dünya Miras Listesi'ne girmiştir.

Geçici Listede yer alan "Birgi Tarihi Kenti" (2012) , "Akdeniz'den Karadeniz'e Kadar Ceneviz Ticaret Yolu'nda Kale ve Sur Yerleşimleri" çerçevesinde Foça, Çeşme ve Çandarlı kaleleri (2013) ile "İzmir Tarihi Liman Kenti"nin (2020) ise kalıcı listeye alınması yönünde çalışmalar sürdürülmektedir.

Polycarp Kilisesi

İNANÇ TURİZMİ

İzmir, geçmişten günümüze yüzyıllarca büyük bir saygı ve hoşgörü ortamında üç semavi inanca ev sahipliği yapmakta ve bu inançlara ait çok sayıda kutsal mekânı bünyesinde barındırmaktadır.

İncil'de "Vahiy" bölümünde yer alan "Yedi Kilise"den üçü; Smyrna (İzmir), Pergamon (Bergama), Ephesus (Efes) ilimiz sınırları içinde bulunmakta olup diğerleri ise; Sardis (Sart/Manisa), Thyatira (Akhisar/Manisa), Philadelphia (Alaşehir/Manisa) ve Laodicea (Goncalı/Denizli)'dir.

Bu durum İzmir'i sadece ülkemizin değil tüm dünyanın en önemli bir inanç turizmi merkezlerinden biri yapmaktadır.

Ayrıca Meryemana Evi, St. John Bazilikası, Meryem Kilisesi (Çifte Kiliseler), St. Paul'un vaaz verdiği Efes Büyük Tiyatrosu, Yedi Uyuyanlar Mağarası, Bergama'daki Kızıl Avlu, kent merkezindeki St. Polycarp Kilisesi ve diğer kiliseler Hristiyanlık açısından önem arz eden kutsal mekânlardır.

Meryemana Evi

Balçova Termal Tesisleri

Sudan Gelen Sağlık ve Güzellik

Termal turizm boyutunda İzmir'de tarih öncesi dönemlerden beri gerek Spa-Wellness yönüyle, gerekse tedavi amaçlı olarak termal kaynaklardan yararlanılmıştır.

İzmir önemli termal kaynakları da bünyesinde barındırmaktadır. Öyle ki; Balçova, Çeşme-Şifne, Dikili vb. gibi

pek çok kaplıcasıyla antik dönemlerden beri şifa dağıtmış olan kent, günümüzde de aynı işlevini devam ettirmektedir.

Kaplıcalarda, sıcak su, çamur banyosu ve içme suları bulunmakta, modern tıbbın imkânlarından da yararlanılarak, farklı tedavi yöntemleri uygulanmaktadır.

İZMİR KUŞ ÇENNETİ

Kuş Cenneti, Çiğli'deki Çamaltı Tuzlası sahası içinde 8 bin hektarlık alana yayılmaktadır. Dünyada nesli tükenmekte olan tepeli pelikanları, pembe kanatlı flamingoları, gri ve siyah leylekleri ile 205 kuş türünün yaşadığı bu cennet, sahip olduğu doğal şartlar bakımından ülkemizin en önemli sulak alanlarından biri olduğu gibi, dünyadaki benzerleri ile kıyaslanamayacak derecede de mükemmeldir. Yılda 50 bin kuşun uğradığı bölge, kuşların göç yolu üzerindedir.

DOĞAL YAŞAM PARKI

Hayvanların, doğal ortamlarına yakın barınaklarında özgürce yaşadığı, binlerce ağaç ve bitki çeşitliliği ile kentin ve kentlinin nefes aldığı Doğal Yaşam Parkı, İzmir'in cazibe merkezlerinden biridir. İzmir Doğal Yaşam Parkı, 425 bin metrekare alan üzerinde 125'ten fazla türde 1500'e yakın hayvanı ve 240'den fazla bitki türünü bünyesinde barındırmaktadır.

Geleneksel El Sanatları

Türkiye'nin en büyük körfezlerinden birinin kıyısında kurulmuş olan İzmir, körfezin oluşturduğu doğal liman ve eski ticaret yollarının üzerinde yer alması nedeniyle güçlü bir gelişme potansiyeli kazanmıştır. Bu özellikleri nedeniyle ticaretin ve küçük ölçekli imalatın gelişmesiyle İzmir; diğer yerleşimlere göre çok daha önce kentleşme sürecine girmiştir. Bu nedenle makineleşme ve sanayileşme hızlı yaşanmıştır. Bu durum bir dönem küçük sanatlar olarak da adlandırılan el işçiliğine dayalı sanat ve zanaatları et-

kilemiştir. Modern gelişmelere ayak uyduramayan üreticiler zaman içerisinde azalmış ya da yok olmuştur.

İzmir ve ilçelerinde halen varlığını sürdüren el sanatlarını olarak keçecilik, bakırcılık, kalaycılık, semercilik, sepetçilik, yorgancılık, ahşap işleri ve çeşitli el dokumaları gibi günlük ihtiyacı karşılayacak malzeme üretmeye dayalı zanaatlar karşımıza çıkmaktadır. El emeğine dayalı sanat, zanaat ve meslek grupları ile en yoğun karşılaştığımız ilçeler ise Tire, Bergama ve Ödemiş'tir.

NAZAR BONCUĞU

İzmir'in sembollerinden biri olan nazar boncuğu; Türkiye coğrafyası içerisinde, ekonomik ve kültürel bir değer olarak geleneksel ocaklarda sadece İzmir'de, Görece ve Nazarköy (Kurudere) köylerinde üretilir.

Nazar boncuğu çam odunu ile ısıtılan ocaklarda, eritilen camın, demir çubuklar kullanılarak biçimlendirilmesi ile üretilir ve nazar degeceğine inanılan canlı ve cansız varlıkların ilk bakışta görülebilecek bir yerine asılır.

İĞNE OYASI

İzmir’de neredeyse her ilçede yapılıyor olmasına rağmen iğne oyasının en güzel örneklerine Ödemiş ve Tire ilçeleri ile İzmir kent merkezinde, eskiden kalma, sandıklarda saklı, özel aile koleksiyonlarında rastlanmaktadır.

İzmir iğne oyarlarının diğerlerinden farkı (son yıllarda yapılanlar hariç) ipek ya da ibrişim ipliklerle yapılmış olmasıdır. Bu nedenle boyutları diğerlerine göre daha küçüktür ve daha naif bir görüntü sergilerler.

ÇÖMLEKÇİLİK

Menemen, çömlekçiliği ile öne çıkmış ilçemizdir. Ancak plastik kullanım eşyaların yaygınlaşması ile birlikte çömlekçilik sanatı giderek önemini yitirmektedir. Bölgeden elde edilen ve çömlek yapmaya elverişli killi toprak, özel havuzlarda çamur haline getirilip, süzülüp temizlendikten sonra belli bir kıvama gelene kadar kurutulur ve çark üzerinde elle işlenerek biçimlendirilir. Özel fırınlarda pişirilen çömlekler su sızmasını önlemek amacıyla sırlanır.

kaynaklarda göze çarpar. Beledinin anlamı sözlüklerde “bir tür pamuklu kalın kumaş”, “bir çeşit yerli kumaş, cilt bezi” olarak geçmekte ayrıca “yerleşik”, “şehirli” anlamlarında kullanıldığı da belirtilmektedir.

dukça sağlam kumaşlardır. Bu nedenle daha çok döşemelik (yatak, döşek, yastık kılıfı, yorgan yüzü, divan örtüsü, perde vb.) olarak kullanılmıştır.

BELEDİ DOKUMASI

Günümüzde örneğine yalnız Tire’de rastlanan beledi dokuması; 15-16. yüzyıla tarihlenebilen eski el dokuması kumaşlarımızdan biridir. Tarihsel süreç içerisinde Bursa, Manisa, Konya ve Tire’de dokunduğu yazılı

Çeşitli kaynaklarda, jakarlı dokumanın atası sayılan beledi dokumalar, çift katlı dokuma tekniğiyle dokunduğundan her iki yüzü de kullanılabilen ol-

KEÇE

İzmir’in önemli geleneksel el sanatlarından biridir. Yapağı veya keçi kılının dokunmadan yalnızca dövülmesiyle elde edilen kaba kumaş olarak tanımlanan keçe, Türklerin Orta Asya’dan, Anadolu’ya getirdiği en eski geleneksel sanat dallarından biridir. Tire, Bergama ve Ödemiş ilçeleri İzmir’in önemli keçe merkezleridir.

Bugün İzmir’de varlığını sürdüren atölyelerde semer keçesi, yaygı keçesi, kepenek gibi geleneksel ürünlerin yanında ayakkabı astarı, terlik, yelek, heybe, çanta, şal, minder, takı gibi turistik amaçlı ürünler de yapılmaktadır.

İzmir Mutfağı

Tarih boyunca çeşitli topluluklara ev sahipliği yapmış olan İzmir'in bu çeşitliliği mutfağına da yansır. İzmir ve çevresinde yaşayan yerleşik ya da göçebe Türkler, İzmirli Rumlar, Levantenler, Sefaratlar, mübadele yıllarında Batı Trakya ve adalardan (Girit, Sakız, Midilli) gelenler, Makedonlar, Boşnaklar, Arnavutlar, Afrika kökenli araplar bu kültürün çeşitliliğini oluşturmaktadır.

İzmir mutfağında ilk bakışta zeytinyağı ile lezzetlenen sebze, ot ve balık yemekleri ile Akdenizli mutfak özellikleri dikkati çekmektedir. İzmir mutfağının Akdenizli kısmına daha çok kıyı kesimlerinde rastlanır. Zeytinyağı ile lezzetlenen enginar, şevketi bostan, arapsaçı, sarmaşık, radika cibez, deniz börülçesi, turp otu gibi sebze ve ot yemekleri ile Ege Denizi'nden çıkan çipura, mercan, barbunya, sardalya, hamsi, levrek ve kefal gibi deniz ürünlerinin en güzel örneklerini İzmir'in yanı sıra Urla, Karaburun, Seferihisar, Tire, Foça ve Çeşme ilçelerinde tadabilirsiniz.

Enginar Yemeği

Kabak Çiçeği Dolması

İzmir Köfte, Ödemiş Köfte, Tire Köfte ve Bergama Köfte de İzmir'in köfte zenginliğinin lezzetli örneklerindedir. Çöp şiş Selçuk'un vazgeçilmez tatlarından biridir.

İzmir sokak lezzetleri açısından da geniş bir çeşitliliğe ve lezzete sahiptir. Sabah kahvaltılarının vazgeçilmez İzmir gevreğine, boyoz ve yanında fırında haşlanmış yumurtaya, kumru, kelle söğüş, midye dolması, kokoreç ve yazın içinizi serinleten şerbet çeşitliliğine Kemeraltı çarşısı başta olmak üzere İzmir'in hemen her yerinde rastlanır.

Söğüş

İzmir Lokması

Şambali

Tire Köfte

İzmir Kumrusu

İzmir Boyozu

Bergama Kozak Çam Fıstığı, Bornova Kınalı Bamyası, Bornova Misket Üzümlü, Bozdağ Kestane Şekeri, Çavuşdağı Kuru Fasulyesi, Çeşme Kavunu, Ege İnciri, Ege Sultani Üzümlü, Gümüldür Mandalinası, Güney Ege Zeytinyağları, İzmir Boyozu, İzmir Kumrusu, İzmir Lokması, İzmir Şambalisi, Kavacık Üzümlü, Kemal-

paşa Kirazı, Kuzey Ege Zeytinyağları, Ödemiş Çekirdeği Zeytinyağı, Ödemiş Köftesi, Ödemiş Patatesi, Seferihisar Mandalinası, Tire Şiş Köfte ve Urla Sakız Enginarı, İzmir'in Coğrafi İşaretli ürünlerinden bazılarıdır.

SELLUKA BELGESİ VE PLAKETİ

İzmir Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü öncülüğünde ve koordinatörlüğünde, 16 resmi kurum ve kuruluş, üniversiteler ile sivil toplum kuruluşlarının paydaşlığı ile "Tarihi Kemeraltı Yenileme Alanı"nın içerisinde bulunan "Lokanta/Restoran", "Ayaküstü Lezzetler" ve "Gıda Ürünleri Satan İşletmeler" yöresel lezzet, servis kalitesi, müşteri memnuniyeti ve gastronomik değer gibi kriterler çerçevesinde değerlendirilmekte ve neticesinde uygun görülen işletmelere gıda güvenliği kapsamında "Selluka Belgesi ve Plaketi" verilmektedir.

Bu ödülün amacı, Kemeraltı'nda, gastronomik değer taşıyan, teknik ve hijyenik yönden gıda mevzuatına uyan tüm işletmeleri İzmir Valiliği adına belgelendirmek ve ödüllendirmek, Tarihi Kemeraltı Yenileme Alanı'nın yurt içi ve yurt dışı platformlarda tanıtımını yaparak, gastronomi turizmi konusunda turizm sektörüne katkıda bulunmak ve böylece sektördeki diğer iş yerlerini özendirerek daha iyi koşullara ulaşılmasını teşvik etmektir.

Sanayi

Kentin kadim tarihine baktığımızda, İzmir ve çevresinin ekonomisinde limanın belirleyici aktör olduğu görülmektedir. Antik dönemden sanayi devrimine kadar geçen süre zarfında doğu ile batı arasındaki ticaretin önemli merkezlerinden biri olan İzmir, sanayileşme sürecinin başlamasıyla birlikte sahip olduğu limanın sağladığı üstünlükle ülkemizin sanayileşen ilk bölgeleri arasında yer almıştır.

Günümüze geldiğimizde İzmir ekonomisi, çok sektörlü yapısı ve ihracatçı karakteri ile öne çıkmaktadır. İzmir ekonomisinde üretilen katma değerın %57'sinin hizmetler, %38'inin sanayi ve %5'inin de tarım sektörüne ait olduğu görülmektedir. Sanayi sektörünün sahip olduğu pay, ülke ortalamasının üzerinde olup ülke ihracatının yaklaşık %7'sini gerçekleştirmektedir.

İzmir'de; Aliğa, Bornova, Çiğli, Gaziemir, Kemalpaşa, Menderes, Menemen ve Torbalı ilçeleri sanayi yatırımlarının yoğunlaştığı ilçelerdir. Gaziemir'de bulunan Ege Serbest

Bölgesi (ESBAŞ) ile Menemen'de bulunan İzmir Serbest Bölgesi (İZBAŞ) kentin 2 önemli serbest bölgesidir. Özellikle ESBAŞ, ülkemizin en büyük ticaret hacmine sahip serbest bölgelerinden birisi olup, İzmir ekonomisine istihdam ve ihracat bakımından ciddi katkı sağlamaktadır.

İzmir'deki sanayi tesislerinin büyük çoğunluğu organize sanayi bölgelerinde barınmakta olup kentte 13 organize sanayi bölgesi yer almaktadır.

Otomotiv, madeni eşya, kimya, seramik, dokuma, çimento, sigara ve zeytinyağı sektörlerinin önemli olduğu İzmir, Türkiye'nin en büyük ihracat limanıdır.

Aliğa'da yerleşik Petkim, Tüpraş ve Star Rafinerisi gibi petro kimya sektörü ise ülkemizdeki toplam kimyasal üretiminin %25'ini temsil etmektedir. Bu sektör, diğer sektörlerle de girdi sağlamak ve lokomotif bir sektör konumunda bulunmaktadır.

Tarım ve Hayvancılık

İzmir, dünyanın çok az bölgesinde görülebilecek müthiş potansiyeli ile incirden tütüne, narenciyeden süt hayvancılığına, zeytinyağından hububata, tıbbi ve aromatik bitkilerden şarapçılığa, çiçekçilikten arı ürünlerine kadar inanılmaz bir çeşitliliği barındırmaktadır.

Bereketli toprakları, uygun iklim koşulları, zengin su kaynakları ve biyoçeşitliliği ile İzmir ülkemizin önemli tarım ve gıda sanayi merkezlerinden biridir. İzmir topraklarının yaklaşık % 28,4'ünü tarım alanları oluşturmaktadır.

İzmir Türkiye geneli üretim alanı sıralamasında süs bitkileri üretim alanında 30,9 % ile 1. sırada, sebze üretim alanında 5,4 % ile 3. sırada, meyve alanında 4,4 % ile 4. sırada ve zeytin alanında 11,5 % ile 4. sırada yer almaktadır. Bayındır ilçesi süs bitkileri yetiştiriciliğinde sadece İzmir'in değil Türkiye'nin en önemli üretim merkezlerinden biridir.

Pamuk, tütün, zeytin-zeytinyağı, üzüm ve incir önemli bir yere sahip

olup üretim ve ihracatı ile kent ekonomisine katkı sağlamaktadır.

62 bin ton yaş incir üretimi ile ülkede 2. sırada yer alan İzmir'de; Tire, Beydağ, Kiraz ve Ödemiş üretiminin en önemli ilçeleri. 31 bin ton üretim miktarı ile İzmir'in incir üretiminin %50'si Tire'de gerçekleşmektedir.

Tarım sektörünün en önemli alt sektörlerinden biri birim alanda en yüksek verimliliğe sahip yaş sebze ve meyve sektörüdür. 2019 yılında İzmir'den yapılan yaş sebze ve meyve ihracatı % 7,14 artarak 161,2 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu oran ile İzmir Türkiye'de Mersin, Hatay ve Antalya'dan sonra 4. sırada yer almıştır. Kemalpaşa kirazı, Menderes/Gümüldür ve Seferihisar mandalinası, Selçuk şeftalisi, Karaburun ve Urla enginarı, Bergama çam fıstığı ön plana çıkan tarım ürünlerindedir.

Geleneksel ürünlerin yanı sıra son dönemlerde organik tarım, seracılık, jeotermal seracılık, şarapçılık, fidancılık, küçükbaş hayvancılık ve su ürünleri işleme yatırımları artmaya başlamıştır.

İlimizde yetiştirilen ırklar ve hayvan başına elde edilen verimler ve hayvansal ürünlere dayalı gıda sanayi dikkate alındığında toplam verim miktarları oldukça yüksektir.

Ülkemizde ve ilimiz İzmir'de büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık ile süt sektörü, gerek ekonomik açıdan

gerekse ilin gıda gereksiniminin karşılanması açısından vazgeçilmez sektörlerdendir.

Süt ve süt ürünleri sektörü, İzmir ekonomisinin önemli üretim dallarından biri olup, İzmir sütün başkenti konumundadır. Tire, süt ve ürünleri bakımından ilin lokomotif ilçesidir.

Su ürünleri sektörü ve özellikle yetiştiricilik gerek ülkemiz gerekse ilimiz açısından önemli bir gelir kaynağı durumundadır, Türkiye denizlerindeki su ürünleri yetiştiriciliğinin %93'ü Ege Bölgesinde, bu üretimin %22'si ise İzmir'de gerçekleştirilmektedir.

İzmir denizlerde kültür balıkçılığı üretiminde Muğla'dan sonra ülke genelinde 2. sırada yer almaktadır. Kentimizde çok sayıda su ürünleri yetiştiriciliği yapan tesis mevcuttur.

Kentimizde avcılığı yapılan başlıca balıklar; kefal, lüfer, yılanbalığı, dil balığı, sardalya, çipura, levrek, tekir, barbunya, trança, mercan ve sinarittir, ayrıca karides, akivades, midye ve kerevit avcılığı da yapılmaktadır.

